

בס"ד. ש"פ שלח, מבה"ח תמוז ה'תשמ"ז.

בלתי מוגה

להבין ענין פ' נסכים שבסוף פרשתנו¹, דכתיב בה² כי תבואו אל ארץ מושבותיכם גו', וצריך להבין³, מדוע נסמכה פ' נסכים לסיפור גזירת המרגלים שלפנ"ז. והנה במדרש איתא⁴ שפרשה זו באה לשלול נפילת הרוח שהי' אפ"ל אצל ישראל לאחרי פ' המרגלים, שלכן בישר להם כאן שיכנסו לארץ, כי תבואו אל ארץ מושבותיכם. אך עדיין צריך ביאור, כי ענין הביאה לארץ בפרשה זו (פ' נסכים) הוא רק תנאי במקום וזמן, אבל עצם הפרשה מדבר בענין הנסכים, וא"כ עדיין אי"מ טעם סמיכות פ' נסכים לכאן. ועוד, דמכיון שהתורה היא חכמתכם ובינתכם (אפילו) לעיני העמים⁵, עכ"ל שיש גם טעם והסברה בכללות הסמיכות דפ' נסכים המדברת בחיוב שיחול לאחר ל"ט שנה כשיכנסו לארץ, שנאמרה דוקא כאן לאחרי פ' המרגלים.

מבואר כזה בהדרושים (בלקו"ת⁶ ובדרושי אדמו"ר האמצעי⁷ והצ"צ⁸ וכו') בהקדם ביאור תוכן ענין הנסכים, שיוכן תוכנו ממה שארז"ל⁹ כל הקורא ק"ש בלא תפילין כאילו הקריב עולה בלא מנחה וזבח בלא נסכים. דמזה שמדמה ק"ש לעולה וזבח ותפילין למנחה ונסכים מוכן דתוכן החידוש דנסכים לגבי קרבנות הוא כמו החידוש דתפילין לגבי ק"ש.

והענין הוא¹⁰, דהנה ק"ש ענינה הוא העלאה מלמטה למעלה, למסור נפשו באחד¹¹. משא"כ תפילין ענינם הוא המשכה מלמעלה למטה, שהרי חלק ממצות תפילין הוא שיעבוד המוח והלב¹² היינו שתוכן ענין התפילין הוא להמשיך אלקות במוח ולב. ועוד דעיקר התפילין הם תפילין שבראש [כדמוכח גם מזה שהרמב"ם¹³ הביא החיוב דתפילין של ראש לפני התפילין של יד, אף שבכתוב¹⁴ נתפרש חיוב תש"י קודם, וכ"ה גם סדר הנחתם¹⁵ (כמדובר במק"א¹⁶)]. ובתפילין אלו הרי הרצועות היוצאות מן הבתים שבהם הפרשיות

(1) טו, א ואילך.
 (2) שם, ב.
 (3) ראה אוה"ת פרשתנו (כרך ד) ע' איתקה.
 (4) ראה רמב"ן פרשתנו שם, ב.
 (5) ואתחנן ד, ו.
 (6) פרשתנו מ, א ואילך, מא, ג ואילך, וראה מאמרי אדה"ז על מאד"ל ע' כח ואילך.
 (7) פרשתנו (במדבר ח"ג) ע' אקפח ואילך.
 (8) אוה"ת פרשתנו (כרך ו) ע' איתשעב ואילך.
 (9) ראה אוה"ת: שבערה 3; פרשתנו ע' תקל ואילך; מאד"ל ע' ג ואילך, וראה גם סה"מ תרנ"ד ע' כ ואילך.
 (10) ברכות יד, סע"ב.
 (11) בכ"ז — ראה לקו"ת שם מב, סע"א ואילך, מאמרי אדה"מ"צ שם ע' אירד, וראה גם מאמרי אדה"ז שם ע' ל, אוה"ת על מאד"ל שם ע' יא ואילך, סה"מ תרנ"ד ע' כ.
 (12) ראה זהר ח"ג לג, א, פע"ח שער הק"ש פי"ב, בי"ח לטווא"ח ר"ס סא, ועוד, וראה אוה"ת תרומה ע' אישסו.
 (13) ראה בי"ח שם ס"ח (ד"ה ויכוון), שם סתרכ"ה, שו"ע אדה"ז שם סכ"ה סי"א.
 (14) מגן המצוות בריש ספר היר, כוחרת להלכות תפילין, סה"מ"צ שלו מ"ע יב"ג.
 (15) ואתחנן ה, ח.
 (16) מנחות לו, א, ועוד, שיחת ש"פ תרומה תשמ"ז סל"ט ואילך.

(שהם עיקר התפילין) אינן כמו בתש"י שכורכים אותם על היד, היינו שהם לעצמו¹⁷, אלא הם נמשכים ויורדים למטה מן הטבור¹⁸. דענין למטה מן הטבור מורה על ירידה למטה ביותר, כמשמע ממארוז¹⁹ שלא להוריד ידו למטה מטבורו, וגם מלשון רז"ל מפלגך²⁰ ולעילא דהורמיו ופלגך ולתתא דאהורמיו וכו'. [ובזה גופא הם ב' רצועות כנגד סור מרע ועשה טוב, ימין ושמאל²¹]. ונמצא, דענין התפילין הוא שתהי' הירידה וההמשכה למטה ביותר. והנה מצ"ע הרי ק"ש ותפילין הם ב' עבודות נפרדות, דאפ"ל קריאת שמע בלא תפילין, כמו בשבתות וימים טובים דלאו זמן תפילין ניהו²², ועד"ז אפ"ל ענין התפילין בלא ק"ש, וכמבואר בהלכה²³ שהמוצא תפילין בשבת לובש זוג אחד ומכניסו וחוזר ויוצא ולובש זוג אחר וכו', דשם הנחת התפילין הוא כלי אמירת ק"ש. ונהו החידוש באמרוז"ל זה שצ"ל קריאת שמע עם תפילין, היינו חיבור ב' אופנים אלו. ובכללות זהו מה שכל עבודת האדם היא בב' הקוין דרצוא ושוב, ק"ש ותפילין, וכמו שהי' כמתן תורה שבתחילה פרחה נשמתן ואח"כ החזירה להם בטל תחי²⁴. וזהו החידוש שבכר, שצ"ל התכללות ב' הקוין, כמו שהוא בתורה דכתיב בה²⁵ מימינו אש דת למו, שיש ב' הקוין דימין ואש, רצוא ושוב, ביחד, שהרי התורה אחת בלי התחלקות. וזהו גם ענין והתהלכתי בחוככם²⁶, ב' בחי' הליכה, מלמעלה למטה ומלמטה למעלה²⁷, ששניהם הם באותה התיבה.

ובזה יובן²⁸ השייכות דעולה ונסכים לק"ש ותפילין, דעולה ונסכים גם הם ענינים העלאה והמשכה כמו ק"ש ותפילין. דהנה ההפרש בין קרבנות לנסכים הוא, דהקרבנות עולים באש (הבשר והאימורים וכו') כליל לה', העלאה מלמטה למעלה, משא"כ הנסכים ענינם הוא הירידה למטה, שהיו מנסכים ע"ג המזבח ויורד לשיתין²⁹ שמחוללין ויורדין עד התהום³⁰, היינו תחתון שאין למטה ממנו. ולפי זה, החידוש שבפ' נסכים הוא, שצ"ל גם הירידה וההמשכה למטה ואינו מספיק ענין ההעלאה מלמטה למעלה. והיינו המשכת הדרגות הכי נעלות, כמבואר בהדרושים³¹, שענין השמן דנסכים קאי על ספירת החכמה, ויין קאי על

(17) וראה מנחות לו, רע"כ. סה"צ להצ"צ מצות תפילין רפ"ג.
 (18) ראה טור אר"ח סכ"ז. פע"ח שער התפילין פ"י. סה"מ תרצ"ט ע' 159 ובהערה שם. תש"ג ע' 43 ובהערה שם. ועוד.
 (19) נדה יג, ב. רמב"ם הל' איסורי פכ"א הכ"ג.
 (20) סנהדרין לט, א.
 (21) ראה גם זח"ג רלו, ב (ובהגהות מהרח"ו שם). אוה"ת עקב ע' תרכט. ועוד.
 (22) מנחות לו, ב.
 (23) רמב"ם הל' שבת פ"ט הכ"ג. טושו"ע ודאדה"ז אר"ח שש"א סמ"ב.
 (24) ראה שבת פת, ב.

(25) ברכה לג, ב.
 (26) בחוקתי כו, יב.
 (27) לקו"ת פי' ראה טו, א. מאמרי אדה"ז: תקסט ע' קלא ואילך; פרשיות ח"ב ע' תרג. מאמרי אדה"מ"צ ויקרא ח"ב ע' תשפו. אוה"ת ויקרא ע' תרט ואילך.
 (28) בכ"ז — ראה מקומות שבהערה 10.
 (29) סוכה מט, א (וראה אוה"ת פרשתנו ע' תקל. אוה"ת ע' מארוז"ל ס"ע ג ואילך).
 (30) לשון הלקו"ת שם מא, ג. וראה סוכה שם. אוה"ת על מארוז"ל שם ע' ט.
 (31) לקו"ת שם מב, סע"א ואילך. מאמרי אדה"מ"צ שם ע' אר"ב ואילך. אוה"ת פרשתנו (כרך ו) ע' א'תחא.

ספירת הבינה, והחיטה קאי על ספירת הדעת כמארז"ל³² אין התינוק יודע לקרות אבא עד שיטעום טעם דגן, יודע דייקא (ענין הדעת). וזה נמשך עד למטה מטה. עד התהום שהוא תחתון שבארץ.

ובזה יובן³³ הקשר דענין זה לפי המרגלים. דהנה זה שרצו המרגלים להשאר במדבר ולא רצו להכנס לארץ ה"ז משום שהיו במדריגה גבוהה מאד³⁴, כמבאר בהדרושים³⁵. דבהיותם במדבר היו במדריגה רוחנית נעלית ביותר, ולא רצו להכנס לארץ ישראל ששם צ"ל ענין שש שנים תזרע שדך ושש שנים תזמור כרמך³⁶ כו', ובלשון רשב"י³⁷ אדם חורש אדם זורע תורתו מה תהא עליי. ועוד זאת, שאפילו הגשמיות שבמדבר הי' ג"כ במדריגה נעלית, שהלחם הי' מן מן השמים³⁸ והמים היו מבארה של מרים³⁹, ונוסף לזה היו ענני הכבוד⁴⁰, היינו לא רק עננים המגינים וכו'⁴¹ אלא עננים שהוסיפו כבוד בישראל⁴², וענין עננים אלו הי' בתמידות יומם ולילה בלי הפסק⁴³. ויש להוסיף עוד, דהרי כתיב בהו⁴⁴ ע"פ ה' יחנו וע"פ ה' יסעו, ונמצא שכל הזמן קיימו מצוות ה', בחנייתם או בנסיעתם. ועוד זאת, כדאיתא בגמ'⁴⁵ דכיון דכתיב בהו ע"פ ה' יחנו וע"פ ה' יסעו כמאן דקביע להו דמי. [ויודע גם פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר⁴⁶ לגבי אופן העבודה בזמן הזה אף שהנה בא משיח, שהוא בדוגמת הקמת המשכן שהיתה לפעמים ליום אחד, ובלשון הכתוב⁴⁷ ויש אשר יהי' הענן מערב עד בוקר ונעלה הענן ונסעו, דגם אז היתה ההקמה בתכלית השלימות ובתכלית הקביעות, כמו שהיתה כאשר חנו בקדש ברנע י"ט שנה⁴⁸]. ונמצא, שבהיותם במדבר היו בקביעות במצב של על פי ה'. ועוד זאת, שלא הי' זה רק באופן של קביעות ועמידה במקום אחד, אלא שכזה גופא עלו מחיל אל חיל, שהרי זה ציווי מפורש בתורה להעלות בקודש⁴⁹. ולכן רצו המרגלים להשאר במדבר, ולא רצו להכנס לארץ ששם צ"ל שש שנים תזרע שדך כו' ורק אח"כ באה שנת השמיטה שבת לה⁵⁰, משא"כ במדבר היו מלכתחילה במצב של שבת מעבודת האדמה וכו'. ולכן טענו ע"ד מאמר רשב"י אדם חורש אדם זורע תורתו מה תהא עליי. דזהו גם מה שמדבר הוא מקום אשר לא ישב אדם שם⁵¹, שהוא למעלה מבחי' אדם⁵², אלא הוא בחי' מאד⁵³, בכל מאדך⁵⁴

(41) פרש"י בהעלותך י, לד. הנסמן בלקו"ש שם.

(42) ראה לקו"ש חיי"ח ס"ע 256 ואילך.

(43) ראה בשלח יג, כא-כב. בהעלותך י, לד.

(44) בהעלותך ט, כ. שם, כג.

(45) עירוכין נה, ב.

(46) ספר השיחות חש"א ע' 162 ועוד.

(47) בהעלותך שם, כא.

(48) ראה פרש"י דברים א, מה.

(49) ברכות כח, א. ושי"ג.

(50) בהר שם, ד.

(51) ירמ" ב, ו.

(52) ראה לקו"ש במדבר ד, ג ואילך. שה"ש כב.

(53) כג, סע"ב ואילך. הנסמן בהערה הבאה.

(54) ראה לקו"ש חט"ז ע' 473 ובהנסמן שם.

(54) ואתחנן ו, ה.

(32) ברכות מ, סע"א.

(33) בכ"ז — ראה לקו"ת שם מא, ב ואילך.

אוה"ת שם ע' איתח ואילך.

(34) לשון הלכות שם לו, סע"ד.

(35) לקו"ת ר"פ שלח לו, ג"ד. שם לו, ב. מאמרי

אדהאמ"צ שם ע' תתקצא ואילך. אוה"ת שם ס"ע

תמג ואילך. ס"ע תנה ואילך. (כרך ו) ע' איתשע

ואילך. איתשעו ואילך. לקו"ש שלח תשמ"ז.

(36) בהר כה, ג.

(37) ברכות לה, ב.

(38) בשלח טו, ד ואילך.

(39) פרש"י חוקת כ, ב.

(40) פרש"י אמור כג, מג. חוקת כ, כט. כא, א.

הנסמן בלקו"ש שבהערה 42.

בלתי מוגה

שלמעלה ממדידה והגבלה⁵⁵. ולכן רצו המרגלים להשאר שם, ולעבוד עבודתם כדרגא זו ובאופן דעלי' מחיל אל חיל כנ"ל, ולא רצו להכנס לארץ לעבוד בעבודת הכירורים. ובזה יובן ענין סמיכות פ' נסכים לפ' המרגלים, כי התיקון על מעשה המרגלים הוא היפך מה שעשו, להכנס לארץ דוקא, כי תבואו אל הארץ, ושם גופא לעסוק בעבודת הנסכים שענינם המשכה למטה ובירור התחתון.

ועוד יש לומר, דהקשר דפ' נסכים לפ' מרגלים אינו רק משום שהכניסה לארץ והעבודה דנסכים היא תיקון על חטא המרגלים, אלא יתירה מזו⁵⁶, שזהו המשך למה שהיו ישראל במדבר (כרצון המרגלים). דזה שהיו ישראל במדבר ארבעים שנה במעמד ומצב הנעלה הנ"ל, הרי זה גופא הוא הכנה אל הכניסה לארץ והעבודה עם העולם, דדוקא ע"י הקדמת העבודה דבכל מאריך, עושין רצונו של מקום⁵⁷. שבמדבר, עי"ז אפ"ל אח"כ העבודה עם העולם כשבאו לארץ בשלימות. וי"ל שזהו הביאור במ"ש בכ"מ הלשון⁵⁸ שגזירת המרגלים היתה שיהיו ארבעים שנה במדבר, אף שהי' ל"ט שנה בלבד⁵⁹, שהרי גזירת המרגלים היתה בשנה השנית לצאתם ממצרים, וכשנה זו גופא לא בתודש הראשון, חודש ניסן, אלא בחדשים שלאח"ז, אלא הענין הוא משום שמספר ארבעים רומז לספירת הבינה, בן ארבעים לבינה⁶⁰. כי הגילוי במדבר הי' מבחי' הבינה⁶¹. והכניסה לארץ ענינה הירידה לספירת המלכות, ארץ היא מלכות⁶². ולכן צ"ל הקדמת המדבר אל הכניסה לארץ, כמו שכל עניני ספי' המלכות באים מספירת הבינה כמ"ש⁶³ כאמה בתה. אמנם לאחרי זה הרי נקבה תסובב גבר⁶⁴, שזה נאמר דוקא לגבי ספירת המלכות⁶⁵. היינו שדוקא ע"י ספירת המלכות באים אל העליון דלע"ל, שאז יהי' ועמנו זרים ורעו צאנכם⁶⁶ (כדלקמן). וזהו טעם סמיכות פ' נסכים לפ' המרגלים, דאחרי הקדמת הענין שנגזר ע"י המרגלים, הקדמת העבודה מ' שנה במדבר, באים אח"כ לכו תבואו אל ארץ מושבותיכם, הכניסה לארץ לעסוק שם בדברים גשמיים⁶⁷, ובזה גופא ענין פ' נסכים, שהחידוש שבה לגבי הקרבנות הי"ע הירידה וההמשכה מלמעלה למטה⁶⁸. דבהיותם במדבר הי' אז עיקר עסקתם בהעלאה ומס"ג כנ"ל, ולכן נצטוו רק בקרבנות שענינם שריפת הבשר וכו' והעלתו

61 ראה גם קהלת יעקב ערך מדבר.
62 ראה ספר הליקוטים דא"ח — להצ"צ ערך ארץ ע' איתקלג ואילך, וש"נ.
63 יחזקאל טז, מד. וראה אוה"ת נ"ך עה"פ (ס"ע תיא ואילך).
64 ירמ"י לא, כא.
65 ראה ע"ת שער ית סוף דרוש ד' ועוד.
מאכרי אדה"ז תקס"ז ע' ש"ו. אוה"ת בראשית מ, ב ואילך. ייצא צד, ב. ובכ"מ.
66 ישע"י סא, ה.
67 ראה מקומות שבהערה 35.
68 ראה מקומות שבהערה 10.

55 ראה תו"א מקץ לט, ג ואילך. לקו"ת פרשתנו מב, ג. דרמ"צ קס, ב. ובכ"מ.
56 בכ"ז ראה לקו"ש שבהערה 35 ס"ג ואילך.
57 ברכות שבהערה 37 ובחדא"ג מהרש"א שם.
לקו"ת פרשתנו מב, רע"ג. וראה גם או"ת להה"מ פ' עקב ד"ה מפני מה. מאמרי אדה"ז תקס"ט ע' קלה. מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ת"כ ס"ע תתכד ואילך. וש"נ.
58 פרשתנו יד, לג"לד. ובכ"מ.
59 ראה פרש"י שם, לג.
60 אבות פ"ה מכ"א. וראה ספר הליקוטים דא"ח — להצ"צ ערך מספרים, פרטי המספרים ע' תתקפה. וש"נ.

בלתי מוגה

למעלה. וכשנכנסים לארץ ששם העבודה היא לעסוק בדברי העולם, נצטוו גם על הנסכים.

אמנם עדיין צריך להבין, דלפי הנ"ל נמצא שטענת המרגלים היתה טעות, תכלית הכוונה היא הירידה למטה לברר בירורים בענינים גשמיים, וכמובא בהדרושים מהגמרא (בהמשך למאמר רשב"י אדם חורש אדם זורע תורה מה תהא עלי) איתא הרבה עשו כרשב"י ולא עלתה בידם וכר' ישמעאל ועלתה בידם, וצריך ביאור, שהרי בהמשך הענין בגמרא שם מבואר ההפרש בין פרשה ראשונה של ק"ש ופרשה שני' של ק"ש דכתיב בה⁶⁹ ואספת דגנך וגו', דפרשה ראשונה קאי בזמן שישראל עושין רצונו של מקום שע"ז כתיב⁶⁶ ועמדו זרים ורעו צאנכם ובני נכר אכריכם. ונמצא, שלע"ל, כאשר יקויים היעוד ועמדו זרים גו', תהי' ההנהגה כפי מאמר רשב"י (וכטענת המרגלים) שלא יתעסקו ישראל בעבודת האדמה וכר' אלא זה יהי' נעשה ע"י אומות העולם.

ויש לומר הביאור כזה בדרך אפשר, דהנה מה שצריכים לענין ההמשכה למטה ובירור הגשמיות דוקא ה"ז כדי לגלות כחות הנשמה. דכשם שלמעלה הרי כשעלה ברצונו להוות ולהאציל כו' אז נאצל ונצטייר כו'⁷⁰ שכבר הי' הכל⁷¹, ומ"מ נברא כל סדר ההשתלשלות משום שהרצון הי' לגלות שלימות כחותיו⁷², שיהי' הכל בגלוי⁷³, עדי"ז הוא גם בעבודת האדם, חלק אלקה ממעל ממש⁷⁴, שצ"ל גילוי הכחות, וזה נעשה ע"י הירידה למטה⁷⁵, מאיגרא רמה לבירא עמיקתא⁷⁶, ובפרט ע"פ המבואר באגה"ק⁷⁷ דענין ירדת הנשמה בגוף הוא בבחי' גלות וכר' (כמבואר בארוכה עם כל הפירושים בזה). ולכן צריכין לענין ההמשכה למטה ובירור הגשמיות שזהו כדי לגלות כחות הנשמה. ועפ"ז י"ל דמכיון שכל הענין דהמשכה למטה ובירור הגשמיות הוא בכדי לגלות הכחות של הנשמה, ולכן לאחרי שכבר עסקו בהמשכה למטה ובירור הגשמיות שע"ז כבר נתגלו הכחות של הנשמה, שוב אין צריכים לעבודה זו. ולכן העילוי דלע"ל הוא (לא בהמשכה למטה ובירור הגשמיות, אלא) ועמדו זרים ורעו צאנכם.

ויה"ר שע"י לימוד ענינים אלו, הנה כשם⁷⁸ שכל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה⁷⁹ הרי כך כל העוסק בתורת נסכים כאילו הקריב נסכים.

69) עקב יא. יד.
70) פרדס שער יא (שער הצחצחות) פ"ג. הובא
ונח' במקומות שבהערה הבאה.
71) ראה המשך תרס"ו ע"ה ואילך. ד"ה שובה
רד"ה ולקחתם אעתי' ועוד.
72) ע"ח בתחלתו. וכ"ה בשער ההקדמות
הקדמה ג.
73) בכ"ז — ראה לקו"ש ח"כ ע' 284 ובהערות
שם. לקו"ש ח"ט ע' 194. חכ"ב ע' 53. תכ"ה ע'
251.
74) תניא רפ"ב.
75) ראה לקו"ש ח"כ שם.
76) ע"פ ל' הז"ל תגיגה ה. ב.
77) סכ"ה (קמא, א). וראה גם תניא ספכ"ד.
פלא"א (מ, סע"א ואילך). פל"ז (מת, א).
78) ראה גם אוה"ת פרשתנו (כר"ד) ע' אחקו.
79) ראה מנחות בסופה. לקו"ש ח"ח ע' 413.
וש"נ.

וע"י הקרבת העולה והנסכים מעלים אח כל מין הדצח מ⁸⁰ כדאיתא באגה"ת⁸¹, ויקויים היעורד⁸² ואולך אתכם קוממיות, ושם נעשה לפניך כמצוות רצונך⁸³, ולא עיכבן אפילו כהרף עין⁸⁴. בביאת משיח צדקנו, במהרה בימינו ממש.

(81) ספ"ב. וראה תניא פל"ד.
 (82) כחוקותי כו. יג.
 (83) כלשון תפלת מוסף. וראה המשך וככה חרל"ז פי"ז. ועוד.
 (84) ע"פ מכילתא ופרש"י בא יב, מא.

(80) דאה ל"ת להארז"ל (שעמי המצוות) פ' ויקרא. וראה ע"ח שער קיצור אבי"ע ספ"ב. של"ה חלק תושב"כ פ' ויקרא (שלח, א). נהר שלום בהקדמת הקרבנות. מדבר קדמות להחיר"א מע' ק' אות יז. אמת ליעקב מע' ק' אות ט.

בלתי מוגה